

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi
yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

№ 21 (661) ■ 5 iyun 2013

www.vergiler.az

Qiyət: 40 qəp.

Prezident İlham Əliyev: «Biz neft kapitalını insan kapitalına, qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldə bilmışık»

Bakıda XX Beynəlxalq Xəzər neft, qaz, neftayırma, neft kimyası sərgi və konfransı keçirilir

İyunun 4-də Bakı Ekspo Mərkəzində Xəzəryani regionun neft-qaz sahəsin-də ən böyük tədbir olan və öz uğurlu fəaliyyətinin 20 illik yubileyini qeyd edən Beynəlxalq Xəzər neft, qaz, nef-tayırma, neft kimyası («Caspian Oil and Gas») sərgi və konfransı işə baş-lamışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva açılış mərasimində iştirak etmişlər.

Mərasimi Böyük Britaniyanın İTE Group Plc şirkətinin baş məsləhətçisi Endryu Vud aćmış, Azərbaycanın həyatı keçirdiyi uğurlu neft siyasetindən, dünya ölkələrinin neft və qazla təmin olunmasında oynadığı mühüm roldan və Xəzər dənizi regionunun potensialı və üstünlük-lərindən danışmışdır. Qeyd olunmuşdur ki, sərgi dünyada enerji təhlükəsizliyi problemlərinin həlli perspektivlərini qıymətləndirmək üçün imkan yaradacaqdır.

Mərasimdə nitq söyləyən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 20-ci ildönmü münasibətilə keçirilən «Xəzər Neft-Qaz-2013» sərgisini böyük tarixi hadisə adlandıraraq sərgiyə hər il marağın artdığını və daha çox şirkətlərin cəlb olunduğunu bildirmişdir: «Əsas neft və qaz müqavilələrinin imzalanmasına, xarici şirkətlərin Azərbaycanda uzun illər ərzində uğurla fəaliyyət göstərmələrinə baxmayaraq, sərginin əhəmiyyəti artmaqdadır. Və əlbəttə, ənənəvi olaraq Amerika Birleşmiş Ştatları Prezidentinin və Böyük Britaniyanın Baş nazirinin sərgiyə gəndərdikləri təbrik məktubları sərginin nə qədər böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini bir daha sübut edir». Dövlətimizin başçısı qeyd etmişdir ki, ötən 20 il ərzində Azərbaycan böyük bir yol keçmişdir, ölkəmizin enerji sektorunda böyük nailiyyətlər əldə edilmişdir. Bildirilmişdir ki, məhz bu strategiyanın nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan qarşıda duran bütün əsas enerji məsələlərini uğurla icra edib, öz müstəqil iqtisadiyyatını təmin edib, müstəqilliyini möhkəmləndirə bilib. «Azərbaycan beynəlxalq əməkdaşlıq üçün çox gözəl məkandır. Növbəti illər ərzində də bizim dəqiq, konkret planlarımız var», - deyən Prezident İlham Əliyev respublikamızda beynəlxalq əməkdaşlıq üçün böyük təcəllüdən istifadə etməyi təsdiq etdi.

rübənin toplandığını, «Əsrin müqaviləsi»nin icrası nəticəsində digər sektorlar da da canlanma baş verdiyini və sağlam biznes mühitinin təmin olunması sayəsində investisiya iqliminin yaradıldığını diqqətə çatdırır: «Bu gün də Azərbaycan MDB məkanında birbaşa xarici sərmayələrin qoyuluşuna görə birinci yerdədir. Biz neft kapitalını insan kapitalına, neft sektorunda əldə edilmiş gəlirləri qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldə bilməmişik. Vaxtılı bəzi təhlilçilər tərəfindən deyilən «Azərbaycanı «holland sindromu», yaxud da ki, «neft ləneti» gözleyir» kimi fikirlərin heç biri reallaşmadı. Çünkü bizim düşünülmüş siyasetimiz vardır və bizim siyasetimiz tam şəkildə Azərbaycan xalqının maraqlarını təmin edir».

xalqının maraqlarını təmin edir».

Azərbaycanın zəngin neft ehtiyatları ilə yanaşı, böyük həcmdə qaz mənbələrinə malik olduğunu bildirən dövlət başçısı hazırda qaz amilinin dünya ölkələri üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən sahəyə çevrildiyini vurgulamışdır. Qeyd olunmuşdur ki, 17 il bundan əvvəl «Şahdəniz» müqaviləsi də imzalanıb. O vaxt dünya-ya əsaslı Aşırısağlıq istiqaməti üzürlə qaz amili:

rasmi vronika

Azərbaycan-Rusiya
əlaqələri inkişaf edir

Prezident İlham Əliyev iyunun 3-də Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının beynəlxalq əlaqələr komitəsinin sədri, Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Rusiya nümayəndə heyətinin rəhbəri Aleksey Puşkovu qəbul etmişdir. Görüşdə Azərbaycan Respublikası ile Rusiya Federasiyası arasında ikitərefli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulanmış, parlamentlərarası əlaqələrin münasibətlərimizin da-ha da möhkəmləndirilməsi işinə verdiyi töhfənin əhəmiyyəti qeyd olunmuşdur. Söhbət zamanı ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərvিসində, o cümlədən Avropa Şurası Parlament Assambleyasında fəal əməkdaşlıq etdiyi qeyd olunaraq, bu qurumda qarşılıqlı dəstəyin verilməsi yüksək qiymətləndirilmişdir.

* * *

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyunun 3-də Rusiya Federasiyasının ölkəmizdəki fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Vladimir Doroxini də qəbul etmişdir. Səfir Vladimir Doroxin dövlətimizin başçısına Rusiyada Azərbaycan xalqının ümummülli idarı Heydər Əliyevin 90 illik yubiley münasibətilə xatirə markasının buraxıldığı barədə məlumat verərək markanın nümunələrini Prezident İlham Əliveyə təqdim etmişdir.

Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında ikitərəflı münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulanmış, bu münasibətlərin gələcəkdə da inkişaf etdiriləcəyinə eminlik ifadə olunmuşdur.

Azərbaycanla Böyük Britaniya arasında sıx əməkdaşlıq

mövcuddur

Prezident İlham Əliyev mayın 31-də Büyük Britaniya Parlamentinin icmalar Palatasının üzvü, Britaniya-Azərbaycan parlamentlərarası qrupunun sədri Kristofer Pincerin başçılıq etdiyi nü-

2 | Referat müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırıldı

4 | Qeyri-neft sektoruna kapital qoyuluşlarının hacmi artır

5 Elektron xidmətlərdən istifadə imkanları genişləndirilir

7 | Türkiye şirkətləri iri sərmayədarlara cevrilirlər

Milli Məclis 2012-ci ilin dövlət bütçəsinin icrasını təsdiqlədi

Milli Məclisin mayın 31-də keçirilən plenar iclasında «Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il dövlət bütçəsinin icrası haqqında» qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılmışdır. Layihə barədə məlumat veren parlamentin iqtisadi siyaset komitəsinin sədri Ziyad Səməzdəzə Maliyyə Nazirliyi və Hesablaşma Palatasının bütçənin icrası ilə bağlı hesablaşma apardığını vurğulayıb: «Golrlar 23 maddədən ibarətdir, 4 maddə üzrə kosır var. Bu da 3,5 mln. manat kosır deməkdir. Ancaq başqa sahələrdən daxil olmalar həmin kəsiri örtüb. Bütçə xərclərinin icrası ilk dəfə 98% soviyyəsində olub. Nəzərdə tutulan proqramların həyata keçirilməsi bütövlükdə əhalinin gəlirlərinin artmasına şərtləndi-

464 989,9 min manat həcmində təsdiq edilib. 2012-ci ildə ÜDM-in həcmi əvvəlki ilə müqayisədə 2,2% artaraq 54 mlrd. manat, ÜDM-in əhalinin hər nəfərinə düşən həcmi 5.884,5 manat teşkil edib. Bütçə golrları 17.038 mln. manat proqnoza qarşı faktiki olaraq 17.281,5 mln. manat, xərcləri isə 17.672 mln. manata qarşı 17.416,5 mln. manat teşkil edib.

Maliyyə nazirinin sözlərindən görə, öten il Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 14% artaraq 46 mlrd. ABŞ dollara rəqəmət, əhalinin golrları isə 13,8% artaraq 34,7 mlrd. manat, orta aylıq eməkhaqqı 395 manat olub. Keçən il ölkənin xərici ticarət dövriyyəsinin həcmi 33,6 mlrd. dollar, o cümlədən ixrac 23,9

rib. Neft golrları kifayət qədərdir. Kənd təsərrüfatında davamlı iqtisadi inkişafı təmin etmək üçün vəsaitlərin artırılması davam etdirilib. Borclanma ilə bağlı Azərbaycan dövlətinin heç bir dövlət qarşısında problemi yaranmayıb və 2012-ci ildə Azərbaycan bu parametredə görə MDB məkanında və dünyada öndə gedən ölkələrdən biri olub. Dünyada on az bütçə kəsiri olan ölkələrdən biri də məhz Azərbaycandır».

Daha sonra maliyyə naziri Samir Şərifov bütçənin icrası barədə məlumat verib: «Azərbaycanın 2012-ci il dövlət bütçəsinin golrlar hissəsinin icrası 17.281.521,6 min manat, xərclərinin - 17.416.453 min manat, bütçə kəsiri - 134,9 mln. manat, bütçə xəzinəsindəki qalıq -

mld. dollar olub. İxracın strukturunda 84,6% xam neft, 5,5% neft məhsulları, 2,7% dətibə qaz, 1,1% meyvə və tərəvəz, 6,1% isə digər məhsulların payına düşüb.

2012-ci ildə dövlət bütçəsi vəsaitləri hesabına hərbçilərin mənzillərlə tömən olunması üçün 3,31 mln. manat vəsait ayrılmışdır. Nazir deyib ki, bu vəsait 2012-ci il və 2013-cü ilin 4 ayında hərbçilər üçün 187 mənzəlin alınmasına ayırlıb. Bu mənzillər Bakı, Naxçıvan, Sumqayıt və Xirdalan şəhərlərindən almışdır.

S.Şərifov deyib ki, 2012-ci ildə makroiqtisadi dayanıqlıq qorunaraq saxlanılb, əhalinin golrları artıb, qeyri-neft sektorunun, regionlara inkişafına vəsait qoyulmuşdur. Həmin sektorun payına düşən bütün proqramlar maliy-

S.Şərifov aqrar sektora diqqətin davam etdirildiyini vurğulayıb: «Bu məqsədlə dövlət bütçəsinən 112 mln. manat sərf edilib. Regionlara inkişafı inkişafı nəticəsində bütçəyə 530 mln. vəsait daxil olub». Maliyyə nazirinin sözlərindən görə, keçən il bütçə 634 mln. manat kəsirlər təsdiqlənib. Lakin faktiki olaraq bütçə kəsiri 135 mln. manat teşkil edib: «Bu ilin yanvar ayına olan məlumatla əsasən, bütçə xəzinəsində 465 mln. manat var. Xahiş edirəm ki, həmin vəsaitlər bu ilki bütçə xərclərinin ödənilməsində istifadə edək».

Müzakirələrdən sonra Azərbaycanın 2012-ci il dövlət bütçəsinin icrası ilə bağlı qanun layihəsi səsən qoyulmuşdur. Həmin qəbul olunub.

Rəşad SADIQOV

Bu ilin ilk dörd ayında...

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) golrları 874,6 mln. manat teşkil edib ki, bu da cari ilin proqnoz göstəricisindən 22,6 mln. manat və ya 2,7% çoxdur.

Hesabat dövründə məcburi dövlət sosial siyərə haqları üzrə daxil olmalar proqnozdan 22,7 mln. manat və ya 5,1% yuxarı olmaqla 2012-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 13,9% və ya 56,7 mln. manat artaraq 463,8 mln. manat teşkil edib.

Məcburi dövlət sosial siyərə haqları üzrə daxil olmaların 63,8%-i və ya 295,9 mln. manatı qeyri-bütçə sektorunun payına düşür. Həmin sektorun ödədiyi məcburi dövlət sosial siyərə haqlarının məbləği proqnoza nisbətən 54,8 mln. manat və ya 22,7%, əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən isə 21,1% və ya 51,5 mln. manat yuxarı olub. Bu dövrədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşqəl olan fiziki şəxslərin və torpaq pay mülkiyyətçilərinin sosial siyərtaya colb edilməsi gücləndirilib. Nöticədə əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşqəl

olan fiziki şəxslər daxil olmalar 50,9%, torpaq pay mülkiyyətçilərindən daxil olmalar isə 85,4 faiz artıb.

Sözügedən dövr ərzində bütçədən maliyyələşən teşkilatlar üzrə daxil olmalar 167,9 mln. manat teşkil edib. Həmin teşkilatların ödədiyi məcburi dövlət sosial siyərə haqları əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 39,1 mln. manat və ya 5,1% çoxdur. Pensiya xərcləri 2012-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 5% və ya 37,7 mln. manat artaraq 789,5 mln. manat teşkil edib.

Bu ilin yanvar-aprel aylarında əhaliyə 18,7 mln. manat məbləğində müavini ödənilib.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- ❖ İqtisadi İnkişaf Nazirliyindən verilən məlumatə görə, son bir ildə ölkədə 100 sənaye müəssisəsi istifadəyə verilib, 90 müəssisənin tikintisi isə davam etdirilir.
- ❖ Azərbaycandakı bankların məcmu aktivləri 19 mld. manata çatıb.
- ❖ Azərbaycan Dövlət Neft Fondu qızıl ehtiyatları 2013-cü ilin sonuna kimi 30 tona çatdırılacaq.

Referat müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırıldı

«Azərbaycanın vergi jurnalı» tərəfindən ümummilli lider Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunan «Azərbaycan-2020: vergi sisteminin goləcəyinə baxış» mövzusunda məğistrantlar arasında referat yazılışı üzrə beynəlxalq müsabiqənin qalibləri müyyən olunub. Qaliblərin mükafatlandırılması hər olunub.

Tədbirdə Azərbaycan Dövlət İqtisadi Universiteti Magistratura Mərkəzinin direktoru, dosent Həsən İsfənov və Neft Akademiyasının nümayəndəsi, professor Qəzənfər Süleymanov çıxış edərək belə müsabiqələr istirahət etmək üçün gözəl imkan əldə etdi. Apardığımız araşdırma məlumatlarında əsaslı haqqında çoxlu məlumatlar topladıq. Sizin zəngin mədəni ərsiniz, köklü tariixin və böyük turizm potensialımızın olduğunu vurğuladı.

Müsabiqədə 3-cü yerə 3 nəfər - Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının magistrantı Səfiyyə Vəlizadə (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin effektivliyinin və somorollılığının yüksəldilməsi») layıq görülmüş, 9 istirahətçisi isə həvəsliyəndə məsələlərdən müsabiqədə iştirak etmişdir.

İştirahətçilərin nəzərində çatdırılmışdır ki, «Azərbaycanın vergi jurnalı» 2003-cü ilden nəşr edilir, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında AAK-in qərarı ilə iqtisad elmləri üzrə elmi nəşrlər siyahısına daxil edilmişdir. Hazırda jurnal 3800 nüsxə tirajla çıxır, dörd dildə məqələ qəbul edilir.

Müsabiqədə 3-cü yero 3 nəfər - Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının magistrantı Səfiyyə Vəlizadə (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin effektivliyinin və somorollılığının yüksəldilməsi») layıq görülmüş, 9 istirahətçisi isə həvəsliyəndə məsələlərdən müsabiqədə iştirak etmişdir.

Vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə, 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Korruptiondan uzaq vergitutma: vergi sisteminin spesifik elementləri ilə korrupsiya arasındakı əlaqə üzrə empirik təcrübə»), 1-ci yero isə həmin universitetdən Eytay Akanji (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcəyinə baxış») İnkışaf Konsepsiyasında vergi sisteminin missiyası), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin magistrantı Ramil İlyasov (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin perspektiv inkişaf istiqamətləri») və Tərkibli Respublikasının Dokuz Eylül Universitetinin magistrantı Fatma Yapıcı (mövzu - «Azərbaycanın vergi sisteminin goləcək inkişaf yolları») layıq görülmüşlər. 2-ci yero ABŞ-in Seton Hall Universitetinin magistrantı Klare Finnegan (mövzu - «Kor

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azerbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir.

Hesablara qoyulmuş sərəncamlar

Vergi ödəyicisinin cari və ya digər bank hesablarına qoyulmuş sərəncamlara aid vəsaitlər hansı növbəliliklə tutulur?

Vergilər üzrə borcların alınması qaydası Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 65-ci maddəsinde tətbiq olunmuşdur. Maddənin 2.1-ci bəndində əsasən, vergi orqanı həmin maddədə nəzərdə tutulmuş hallarda vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə borcların vergi ödəyicisinin milli və ya xarici valyutada cari və ya digər hesablarından dövlət büdcəsinə alınması haqqında kredit təşkilatına və ya bank əməliyyatları aparan şəxslər icra (ödəniş) əsasında olan sərəncam verir. Maddənin 6-ci bəndində uyğun olaraq, vergi orqanlarının vergilər üzrə borcların və faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının dövlət büdcəsinə alınması haqqında sərəncamları bank və digər kredit təşkilatları tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş ödenişlərin növbəliliyi ardıcılığına uyğun olaraq icra edilir.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 965-ci maddəsində hesabdan pul vəsaitinin növbəliliyi aşağıdakı qaydada verilmişdir:

Birinci növbədə həyata və ya sağlamlığa vurulmuş zərərin ənənilməsi haqqında tələblərin, habelə alimentlərin tutulması haqqında tələblərin yenə yetirilməsi üçün hesabdan pul vəsaitinin köçürülməsini və ya verilməsini nezərdə tutan sənədlər və yaxud bu sənədlər əsasında verilən icra sənədi üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

İkinci növbədə əmək mütəxəssisi ilə işleyen şəxslərə idarəətçi məzvəti və əməkhaqqının ödənilməsi üzrə və müəlliflik mütəxəssisə görə haqların ödənilməsi üzrə hesablaşmalar üçün pul vəsaitinin köçürülməsini və ya verilməsini nezər-

də tutan sənədlər və ya bu sənədlər əsasında verilən icra sənədi üzrə hesabdan silmə, habelə bu məqsədlər üçün verilmiş bank kreditlerinin hesabdan silinməsi həyata keçirilir;

Üçüncü növbədə dövlət büdcəsinə, məcburi dövlət sosial siyaseti haqları üzrə büdcədən kənar dövlət fondu və bələdiyyələrin büdcələrinə ödenişləri nezərdə tutan ödeniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

Dördüncü növbədə verilmiş kreditlər üzrə bankın tələblərinin yerinə yetirilməsinə nezərdə tutan ödeniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

Beşinci növbədə başqa pul tələblərinin yerinə yetirilməsinə nezərdə tutan icra sənədi üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

Altıncı növbədə təqvim ardıcılığı qaydasında digər ödeniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

Bunlarla yanaşı, Vergi Məcəlləsinin 60.1.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq, sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən həqiqi və fiziki şəxslərin milli və ya xarici valyutada cari və ya digər hesablarında vəsaiti olduqda onun vergilərin ödenilməsinə dair tapşırıqlarını, habelə vergilər üzrə borcların, faizlərin və maliyyə sanksiyalarının vergi ödəyicisinin hesabından Mülki Məcəllədə nezərdə tutulmuş ödenişlərin növbəliliyinə uyğun tutulması, yaxud həmin Məcəllə ilə müəyyən edilən həcmədə vəsaitin döndürüləməsi haqqında vergi orqanlarının sərəncamlarını icra etmədiyi görə banklara və bank əməliyyatlarının ayrı-ayrı növlərini həyata keçirən digər kredit təşkilatlarına sərəncamda göstərilən məbləğlərin 50%-i miqdardında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Maliyyə resurslarının məhdudluğu və sərmayalarla tələbin durmadan artlığı həsrəti şəraitdə hər bir dövlət xarici investisiyaların stimullaşdırılması istiqamətdə davamlı tədbirlər həyata keçirməyə çalışır. Bu zərərət həm də onunla şərtlənir ki, dövlət investisiyaları istisna olunmaqla, digər hər növ investisiyaların reallaşdırılmasında surf investorların maraq və yanşanmalarından asılıdır. Başqa sözələr, investisiya yatırmaqla gəlir alımda etmək istəyən hər bir sahibkar, yaxud biznes strukturunu, ilk növbədə, investisiya mühitinin xarakterini ciddi nəzərə alır.

Investor hər hansı biznes laiyəsini reallaşdırırcən ölkənin demokratik dövlərlə, insan hüquq və azadlıqlarına münasibətini, içtimai-siyasi sabitlik amilini, qanunun alılıyini, biznes və vergi mühitini, regiondakı vəziyyəti risk faktorları kimi nezərdən keçirir. Qlobal böhranla əlaqədar Avrozonada bu və digər risklərin hələ de yüksək olması bu məkanə kapital axınlarının azalmasına səbəb olub. Avropa Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, global iqtisadi böhranın başladığı dövründən etibarən Avropanın inkişaf etmiş ölkələrinin iqtisadiyyatına kapital axınlarının həcmi 60%-dək azalıb, bu tendensiya 2013-cü ilin birinci rübündə də davam edib. Proqnozlar göstərir, kapital qoyulışlarının azalması noticəsində bu il Avrozonada işsizlik 12,2%-dək artacaq, onların sayı 19 milyon nəfərə çatacaq.

Avrozonadan fərqli olaraq, 2013-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycanda bütün maliyyə mənbələri hesabına kapital qoyulışlarının həcmində di-

namik artım qeydə alınır. Cari ilin 4 ayında daxili mənbələrdən əsas kapitala yönəldilən vəsaitin həcmi əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 24,3% artaraq ümumi sərənəyin 72,2%-ni təşkil edib. Həmin vəsaitin 78,6%-i dövlət, 21,4%-i qeyri-dövlət mülkiyyətlər müssəsisi və təşkilatların payına düşüb.

Müxtəlif maliyyə mənbələri hesabına iqtisadiyyatı əsaslı kapital qoyulışlarının həcminin artması Azərbaycanın investisiya reytinginin yüksəlməsinə təkan verməklə yanaşı, sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyəti üçün əsərəri sosial infrastrukturun formalaşmasını tömən edir. Bu kontekstdə ölkənin sənəye potensialının gücləndirilməsi tədbirlərinin xüsusi qeyd etmək lazımdır: yanvar-aprel aylarında əsas kapitala yönəldilən ümumi vəsaitin 47,2%-i məhz sənəye sahələrinin inkişafına sərf edilib.

Ümumilikdə, ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafına bütün maliyyə mənbələrindən 4 milyard 252,7 milyon manat vəsait yönəldilib. Bunun 63,1%-i tikinti-quraşdırma işlərinə sərf edilib. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əsas kapitala yönəldilən vəsaitin həcmi 28,4%, təkinti-quraşdırma işlərinə sərf olunan vəsaitin həcmi isə 40,9% artıb. Dövlət mülkiyyətlər müssəsisi və təşkilatlar əsas kapitala 2586,5 milyon, qeyri-dövlət müssəseleri isə 1666,2 milyon manat vəsait yönəldiblər.

2013-ci ilin ilk rübündə əsas kapitala yönəldilmiş ümumi investisiyaların 1 milyard 339,8 milyon manatın və ya 63,8%-nın qeyri-neft sektorunun inkişafında istifadə edilməsi də qısqərək faktdır. Bu, deməyə əsas verir ki, hökumət Azərbaycanın perspektiv inkişafını nəzərə alaraq, məhz qeyri-neft-

rələşəsiz istifadəyə imkan verən mükəmməl qanunvericik sistemini mövcuddur. «Investisiya fəaliyyəti haqqında», «Xarici investisiyaların qorunması haqqında» qanunlar beynəlxalq maliyyə kurumları tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Eyni zamanda, hökumət ötən illərdə bir sıra ölkələrlə ikiqat vergi təqdimatı aradan qaldırılmış, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalayıb. Ölkədə li-

senzialaşdırma sisteminin sadələşdirilməsi istiqamətində bir sərət tədbirlər həyata keçirilib, mövcud lisenzialaşdırma sistemini köklü surətdə dəyişib. Bundan başqa, ixrac rüsumlarının leğv edilməsi, idxlədə rüsumların 15%-lik maksimal həddin müəyyənləşdirilməsi ölkədə investisiya mühitinin liberallaşdırılmasına xidmət edən addimlardan biridir.

Iqtisadi inkişaf Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2020-ci ilədək olan dövrü əhət edəcək dövlət investisiya siyasetinin ana xəttini investisiya axının qeyri-neft sektorunun və regionların inkişafına yönəldilməsinin stimullaşdırılması; regionlar arasında investisiyaların bölgüsüdürüləməsinin optimallaşdır-

rılması; investisiya fəaliyyətinin sosial istiqamətinin gücləndirilməsi; insan kapitalına, infrastruktura qoyulan investisiyaların prioritetliyi; müəssisələrin investisiya cəlbəciliyinin dəhərədən artırılması məqsədilə tədbirlərin davam etdirilməsi; daxili investisiyalarla yanaşı, xarici investisiyaların da ixracyönümlü sahələrə yönəldilməsi tədbirləri təşkil edəcək.

S.MUSTAFAYEV

Kreditlərin faiz dərəcələrinin azaldılması üçün təkliflər hazırlanır

2008-ci ildən dənizaltı təqdimatı ciddi zərər vuran qlobal maliyyə böhranının psixoloji təsiri altında Azərbaycanda da vətəndaşların müəyyən qisminin banklardakı əmanətlərini geri çəkməsi likvidlik probleminin yaranmasına və kreditlərin bahalaşmasına görən əmək mənətərəfli tətbiq edilir. Həmin vaxt AMB-nin həyata keçirdiyi əmək mənətərəfli antiböhran tədbirləri, habelə bank sisteminin göstərən ciddi likvidlik dəstəyi son nəticədə sistem əhəmiyyətli bankların normal fəaliyyətinə, kreditləşmə prosesində meydana çıxmış problemlərin həlli imkan yaratır. 2011-ci ildən qlobal böhranın ölkə iqtisadiyyatına mənfi təsirənən təsir göstərən bir sərənət mövcudur. AMB-nin «Banklarda kreditlərin verilmesi Qaydalarına» əsasən, kommersiya bankları bazar şərtlərini, habelə inzibati tənzimləyici tələbləri, risk amillərini nəzərə almışdır.

Bank kreditləri üzrə faiz dərəcələrinin formalşamasına təsir göstərən bir sərənət mövcudur. AMB-nin «Banklarda kreditlərin verilmesi Qaydalarına» əsasən, kommersiya bankları bazar şərtlərini, habelə inzibati tənzimləyici tələbləri, risk amillərini nəzərə almışdır. Xatırlatmaq lazımdır ki, hələ

zərər almaqla faiz dərəcələri müəyyən oləndən təqdimatda sərbəstdirlər. Bu zaman borcalanın iqtisadi-hüquqi statusu, maliyyə durumunun dayanıqlığı və etibarlılığı, girov tominatı, digər banklara, vergi orqanlarına borcunun olub-olması kimi amillər nezərə alınırlar. Valyuta və kreditin növündən, təyinatından, müddətindən asılı olaraq təklif edilən faiz dərəcələrinin aşağı və yuxarı həddi müəyyən intervalda dəyişir. Araşdırma mənbələri onu da göstərir ki, hazırda yerli bankların kredit portfelinin əsasını təşkil edən istehlak kreditləri üzrə müəyyən edilib. Dövlətin güzəştli kreditlərinin aşağı faiz dərəcəsi sayəsində 2013-cü ilin birinci rübündə respublika üzrə kreditlərin orta faiz dərəcəsi 0,35% azalaraq 14,85% təşkil edib.

Eyni dövrə əmanətlər üzrə mənatlı nominal orta faiz dərəcələri 9,85%-ən 9,84%-ənib. Bankların kreditlərinin 851 milyon manat və ya 4,8% artması da kifayət qədər yaxşı göstərici saylı bilər. Paralel olaraq, verilen kreditlər 1,7% artaraq rübüñə sonuna 12 milyard 606,2 milyon manata çatıb və bu da bank aktivlərinin 64,7%-ni təşkil edir. Fiziki şəxslərin əmanətləri isə rübüñə 8,3% artaraq 5 milyard 536,4 milyon manat olub. Eyni zamanda, uzunmüddəli əmanətlər 14,4% artaraq əmək əmanətlərinin 41%-ni təşkil edib.

Hərəkətli respublika üzrə ən aşağı faiz dərəcələri (4-8% intervallında), əsasən, dövlət büdcəsinə maliyyətən məhədudlaşdırılmışdır. İnflyasiyanın yüksəkləndirilməsi və qazançlı qorunması haqqında istifadə edilməsi və təqdimatın artırılması də qısqərək faktdır. Azərbaycanın perspektiv inkişafını nəzərə alaraq, məhz qeyri-neft-

zərər almışdır. Üstəlik, vətəndaşlardan, o cümlədən hüquq və fiziki şəxslərdən kreditə görə komissiya, siyaseti, nağdlaşdırma, girovun saxlanması və digər xərclərin tutulması son nəticədə faiz dərəcələrinin yüksəkliyinən mövcuddur. Ekspertin fikrincə, ölkə iqtisadiyyatının daha sürətli inkişafının tömən edilməsi baxımından, bu addimin atılması vacibdir: «Faiz dərəcəsinin yuxarı olması dövriyyədəki pul kütlösinin məhdudlaşdırılmasına, inflasiyanın zəifləməsinə, bununla yanaşı, investisiyaların həcminin ixtisarına görətib çıxara bilər. Faiz dərəcəsi nə qədər aşağı olarsa, iş adamları üçün mənəfətli investisiya qoymaq imkanları da bir o qədər yüksək olaraq və kredit vəsaitlərinə tələb çoxalar. Son illər ölkədə həyata keçirilən pul-kredit siyaseti faiz dərəcələrinin aşağı düşməsini yaxşı şəraiti yaradır. Mərkəzi Bank müxtəlif tənzimləmələri vasitəsi ilə ölkədə pul kütlösinin həcmində, eyni zamanda kommersiya banklarının kreditlərin tələbatlarının səviyyəsinə təsir göstərir».

Samir MUSTAFAYEV

Ümumilikdə, AMB-nin aparlığı araşdırımların yekunu kimi qəbul ediləcək qərarlar nəticəsində ölkədə kreditlərin faiz dərəcəsinin azalması və adekvat olaraq iqtisadiyyata investisiya qoymuşluğının həcminin artması, həbələ vətəndaşları narahat edən nüansların aradan qalxacağı gözlənilir.

Samir MUSTAFAYEV

beynəlxalq panoram

Rusiyada vergi və mühasibat uçotunu yaxınlaşdırın qanun layihəsi hazırlanacaq

Bu məsələdə Maliyyə Nazirliyinin mövqeyi belidir ki, vergi uçotunu tam ləğv etməyə ehtiyac yoxdur. Bunun əvəzində, vergi uçotuna izafə tələbləri azaltmaq lazımdır.

Nazirlik tərəfindən kütləvi informasiya vasitələri üçün verilən açıqlamada bildirildiyinə görə, vergi hesabının ləğv edilməsi və verginin yalnız mühasibat uçotu sənədləri əsasında köçürülməsi müyyən kateqoriyalara mənsub vergi ödəyicilərinə imkan yaradacaq ki, vergi və yığımlar üzrə qanunvericiliyə məhəl qoymadan mühasibat uçotu qaydalarında dəyişiklik etsinler. Bündən başqa, nazirlik belə hesab edir ki, mühasibata dair məlumatı tərtib edən şəxs konkret nəticələrin əldə edilməsində (məsələn, vergi yükünün azaldılması və s.) birbaşa məraqlı olduğuna görə, mühasibat informasiyasının neytrallığı prinsipi də pozulacaq. Bunlara əsaslan-

raq, Maliyyə Nazirliyi vergi uçotunun tədricən, addimbaaddim sadələşdirilməsinə törfəddardır. Nazirlik 2013-cü il orzında aşağıdakı məsələləri ehtiva edən qanun layihəsi hazırlamağı planlaşdırır:

- Təşkilatların gəlirlərinin vergi cəlb olunması məqsədilə material və istehsal ehtiyatları xərcərinin silinməsi metodunun həmin ehtiyatların mühasibat və vergi üzrə vahid uçotunu aparmaq imkan yaratmaq üçün deqiqləşdirilməsi;
- Vergi ödəyicisinin qəbul etdiyi uçot siyasetindən asılı olaraq aşağı dəyərə malik əmlakin vergi uçotunda amortizasiya imkanı;
- Pulsuz əldə edilmiş əmlakin alındığı tarixdəki bazar qiymətinə əsasən vergi uçotuna götürülməsi;
- Xarici valyuta ilə ifadə olunmuş öhdəlik və tələblərin yeniden qiymətləndirilməsi qaydalarının vergi uçotunda dəyişdirilməsi.

Avstriya vergilərə dair məlumat mübadiləsini dəstəkləyir

May ayının 29-da Avstriyanın maliyyə naziri xənim Mariya Fekter İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkışaf Təşkilatının hazırladığı sazişi imzalamışdır. Bu saziş ölkələr arasında vergilərə dair məlumatların mübadiləsinə tənzimləyəcək. M.Fekter qeyd etmişdir ki, Avstriya vergidən yayınlanan üçün sığınacaq deyildir və belələrinə qarşı mübarizə aparmaq əzmin-dədir. Bununla Avstriya vergitutma, eləcə də vergi-

dən yayımına qarşı mübarizə üzrə ölkələr arasında qarışılıqlı əlaqələrin asanlaşdırılmasına yönəldilmiş Konvensiyani qəbul edən 21-ci dövlət olmuşdur. Avstriyanın maliyyə naziri onu da qeyd etmişdir ki, ölkəsi «öffsor sizmaları» barədə məlumatların qiymətləndirilməsi üzrə beynəlxalq vergi xidmətləri ilə əməkdaşlıq etmək üçün xüsusi bir komitə təsis etməyi planlaşdırır.

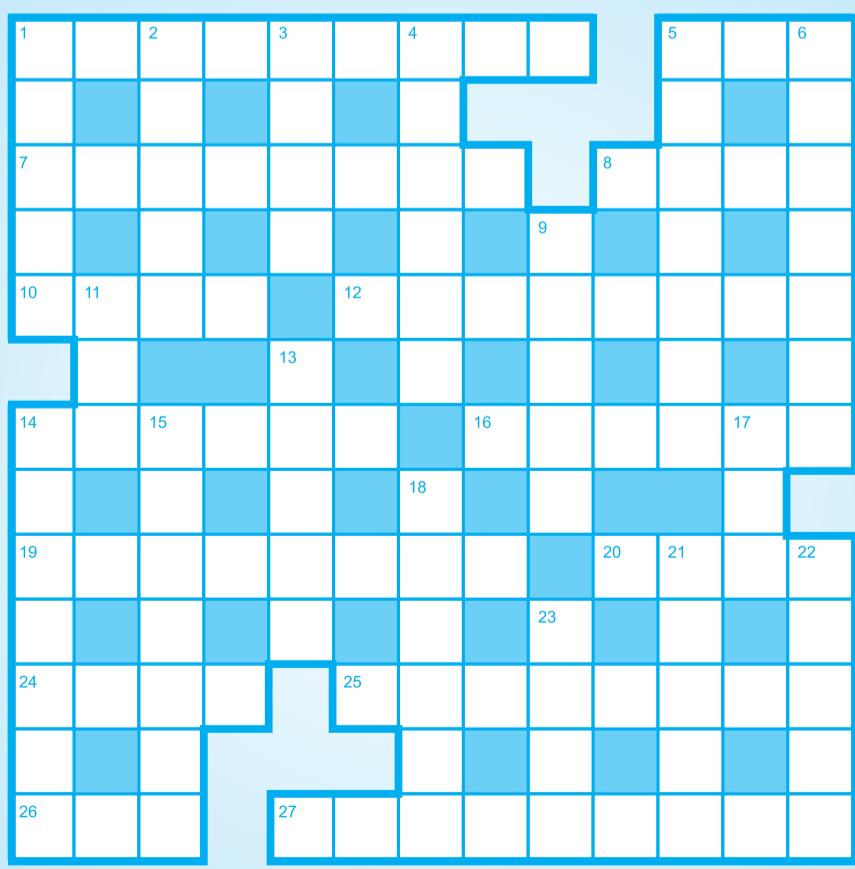
Yaponiyada ölkə sakınlarını nömrələmək qərara alındı

Ölkə parlamentinin qəbul etdiyi yeni qanuna əsasen, Yaponianın hər bir vətəndaşı üçün vahid fordi nömrə müəyyənləşdirilməlidir. Bu addımin atılması bir çox məsələlərlə yanaşı, vergilər və sosial siyortaya aid çətinlikləri dəha səmərəli həll etməye imkan verəcək. Rəsmi məlumatı əsasən, vahid fordi nömrələr yaponlara 2015-ci ildən veriləcək, sistemin özü isə 2016-ci ildən qüvvəyə minəcək. Gözlənilir ki, bu, sosial müavinətlərin ayrılması və imtiyazlar, vergi güzəştəri və s. üzrə dövlət və bələdiyyə xidmətlərinin sərf etdikləri vaxtı əsaslı şəkil-də azaldacaq. Bununla yanaşı, hakimiyət dairələri-

ne imkan yaranacaq ki, vergidən yayınma kimi bir çox hüquq pozuntularının qarşısına təsirli şəkildə alınsın. İndiki halda sistemin işe salınmasına hazırlıq üçün müxtəlif müəssisələr tərəfindən alınmalıdır olan çoxlu sayıda sənədlərin toplanmasına ehtiyac var.

Yeni sistemin fəaliyyətinə nəzarət etmək üçün müstəqil komissiya yaradılacaq. Məlumat bazasından fordi nömrəyə aid informasiyanın kənarə sızdırılması isə 4 ilə qədər həbs və ya 2 milyon ienə (20 milyon dollara yaxın) qədər cərimə ilə cəzalandırılacaq.

Yuxarıdan aşağı: 1.Zaqatala rayonunda kənd və İraqda azərbaycanlılar yaşayış eyleti adı; 2.Əməkəməcikimilər fəsiləsinin teobrom cinsinə aid bitki növü. Şokolad məhsullarının əsas tərkib hissəsi; 3.Mavi rəng, xarakterik iye və partlayıcı xassəyə malik oksigenin allatrop modifikasiyası; 4.Fransız pendiri; 5.Tropik zonalarda yaşayan qus növü; 6.Bank-hesablaşma əməliyyatı; 9.İsraildə şəhər; 13.Mərkezi Amerikada uzunluğu 422 km olan çay; 14.Almanıyanın Saksoniya əyalətinin paytaxtı; 15.Altı nəfərdən ibaret müsəqilər ansamblı; 17.Cin fəsəfənin en vacib kateqoriyalardan biri. Tərcümədə «yol» mənasını verir; 18.Mineral; 21.Sakit okeanın şimalında ölkə, 1994-cü ildən ABŞ-in himayəsindən çıxmışdır; 22.İçlikli biskvit məhsulu; 23.İngilis neopozitiv filosu. Analitik fəsəfənin nümayəndəsi. **Soldan sağa:** 1.Baxılan obyektin təsvirinin böyüdülməsi, həmçinin gözlə görünür bilinməyən hissənin ölçülməsi üçün cihaz; 5.Yunan hərfi; 7.Bəlçikali musiqi sonətkarı Adolf Saks tərəfindən ixtira edilmiş nəfəslisi musiqi aləti; 8.Uni kepek və digər yad eşyalarından təmizləmək üçün sağınağa keçirilmiş six tordan ibaret alət; 10.Hind-Çin yarımadasında dövlət; 12.İspan rəssamlığının (qızıl esr) ən parlaq nümayəndəsi (1599-1660); 14.Ötən esrin 60-ci illərində dəniz şöhrəti qazanmış amerika əsilli Fransa mühənnisi və bəstəkarı (1938-1980); 16.«Xaç atası» filmində (1972) Don Vito Korleone obrazının canlandırılmış meşhur Amerika aktyorunun soyadı (1924-2004); 19.İnsanlar, bütövlükde cəmiyyətin reallıqlardan uzaqlaşaraq illüziyalar, fantastizalar aləməine qapılması; 20.Qədim Misir mifologiyasında özündə hirs və zülmeti birləşdirən ilan. Güneş tanrı - Ramın düşməni; 24.Mobil telefonla internete qoşulmaq üçün kart növü; 25.Avtomobil markası; 26.Hər hansı musiqi səsini şərti qrafik işarəsi; 27.Rusyanın şimal-qərbində şəhər.

Türkiyə şirkətləri iri sərmayədarlara çevrilirlər

Beynəlxalq kredit agentliyi olan «Standard & Poor's» Türkiyə iqtisadiyyatının investisiya bazarında vəziyyətinə təhlil edərək, bu bazarın Avropada ən colbedici olduğunu diqqət çekir. Təşkilatın ekspertləri qeyd edirlər ki, Türkiye iqtisadiyyatı daha açıq və sərmayələrin qoyuluşunda son illər yüksək dayanıqlı nümayiş etdirir. Eyni zamanda, Avropa ölkələri ilə müqayisədə aşağı xorc telob edən borclanmalarla görə, türk şirkətləri daha rəqabətli və güclü mövqeyə malikdir. «Standard & Poor's» 4 əməkdaşı və Türkiye üzrə nümayəndə Zeynəb Holmes tərəfindən hazırlanmış hesabatda qardaş ölkənin şirkətlərinin sərmayə bazarındaki bu nüfuzu nəzərə almaraq «yüksek investisi-

ya» reytini müəyyən olunub. Qurumun mütxəssisləri qeyd edirlər ki, xarici ticarətçilər Türkəyə girərkən Türk şirkətlərinin bazar emalıyyatlarına daha çox colb olunurlar. Türkəyən tanmış şirkətləri bu ölkənin sərhədlərini aşan xaricilər ilkin səhmləri aşağı qiymətə sataraq özləri Avropa böyük ticaret əməliyyatlarına qoşulurlar. Son illər onlarlaın böyük uğurlar əldə edərək Avropada ən plana çıxmazı dənəqətli və colb edir. Bu şirkətlər alıhə-variş, birgə fəaliyyət və mərhələli şəkildə böyükərək yerli bazarlarda rəqabətə üstün olmağı hədəfleyiblər.

Reytinq agentliyi bu məsələ ilə bağlı bildirir: «Az xorcə böyükən və inkişaf etməkdə olan bir sira ölkələrdə investisiya qoyuluşunu artıracaq, müxtəlif siyasi, iqtisadi və əməliyyat riskləri ortaya çıxmasına rəğmən, bu bölgədəki investisiya siyasetini gücləndirəcək.

Qazaxıstan aksız siyasetini Rusiya ilə razılışdırmağa hazırlaşır

Ölkənin iqtisadiyyat və büdcə planlaşdırılması naziri Yerbolat Dosayevin parlamentdəki açıqlamasına görə, Qazaxıstan iyul ayına qədər aksız siyasetini Rusiya ilə sinxronlaşdırmaq barədə razılığa gəlmək niyyətindədir. Bildirilmişdir ki, Rusyanın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Qazaxıstan hökumətinə alkogollu içkilər təbliğ olunan aksızların artdımdan söz açan nazir demisidir: «Aksızları artırmaq niyyətimiz var. Lakin tütün məhsullarından fərqli olaraq, alkogollu içkilərlə bağlı yegənə problem буду ki, keçmiş tacrübəmizin göstərdiyi kimi, aksız siyasetində dəyişiklik edəndə «kölgə iqtisadiyyatı» yola qalmış olur. Biz bunu yol vermək istəmirik».

Y.Dosayev demisidir ki, bəzi istehsalçılar aksızların qaldırılması üçün keçirilir və iyul ayına qədər il-

kin qırar hazır olacaq.

Qazaxıstanda alkogollu içkilər təbliğ olunan aksızların artdımdan söz açan nazir demisidir: «Aksızları artırmaq niyyətimiz var. Lakin tütün məhsullarından fərqli olaraq, alkogollu içkilərlə bağlı yegənə problem буду ki, keçmiş tacrübəmizin göstərdiyi kimi, aksız siyasetində dəyişiklik edəndə «kölgə iqtisadiyyatı» yola qalmış olur. Biz bunu yol vermək istəmirik».

Y.Dosayev demisidir ki, bəzi istehsalçılar aksızların qaldırılması üçün keçirilir və di-

kin bu məsələ ilə bağlı nazirliyin mövqeyi dəyişməz qalır. «Bizim tək birce problemlimiz vardır. Gömrük İttifaqı çərçivəsində rəqabət məsəlesi ortaya gəlir: yəni kimin istehsal etdiyi məhsul bizi hansı qiymətə gəlib çatr.

Bu halda, hesab edirik ki, aksızların artırılması zəruridir. Bunu hamı başa düşür, lakin buna baxmayaraq, alkogollu içki istehsalçıları daxili bazarın qorunması üçün görüləməli olan kompleks tədbirləri bizi töqdim ediblər»...

AİK yüngül yük maşınlarının Gömrük İttifaqına gətirilməsinə rüsum qoyur

Avrasiya İqtisadi Komissiyası (AİK) Gömrük İttifaqı ərazisində Almaniya, İtaliya və Türkəyən gətirilen yüngül kommersiya avtomobilərinə antidempinq rüsumu tətbiq etmək barədə qərar qəbul etmişdir. Bu qərar çəkisi 2,8 tonдан 3,5 tonə qədər olan və o cümlədən silindirlərinin içi tutumu üç min kubmetrə qədər olan furqən tipli avtomobilərə aididir.

Antidempinq rüsumu Ford Otosan Sanayi Anonim Sirketi (Türkəyə) - gömrük xərcinin 11,1%-i

qədər, Peugeot Citroen Automobiles SA (İtaliya) - gömrük xərcinin 23%-i qədər, İtaliyanın digər istehsalçıları üçün gömrük xərcinin 23%-i qədər, Türkəyən digər istehsalçıları üçün gömrük xərcinin 11,1%-i qədər Almanının bütün istehsalçıları üçünse gömrük xərcinin 29,6%-i qədərdir.

Xatırlaqla ki, Avrasiya İqtisadi Komissiyası Rusiya Federasiyası, eləcə də Belarús və Qazaxıstan respublikaları arasında 2011-ci ildə təsis edilmiş iqtisadi əməkdaşlıq qurumudur.

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Zaqatala rayonunda kənd və İraqda azərbaycanlılar yaşayış eyleti adı; 2.Əməkəməcikimilər fəsiləsinin teobrom cinsinə aid bitki növü. Şokolad məhsullarının əsas tərkib hissəsi; 3.Mavi rəng, xarakterik iye və partlayıcı xassəyə malik oksigenin allatrop modifikasiyası; 4.Fransız pendiri; 5.Tropik zonalarda yaşayan qus növü; 6.Bank-hesablaşma əməliyyatı; 9.İsraildə şəhər; 13.Mərkezi Amerikada uzunluğu 422 km olan çay; 14.Almanıyanın Saksoniya əyalətinin paytaxtı; 15.Altı nəfərdən ibaret müsəqilər ansamblı; 17.Cin fəsəfənin en vacib kateqoriyalardan biri. Tərcümədə «yol» mənasını verir; 18.Mineral; 21.Sakit okeanın şimalında ölkə, 1994-cü ildən ABŞ-in himayəsindən çıxmışdır; 22.İçlikli biskvit məhsulu; 23.İngilis neopozitiv filosu. Analitik fəsəfənin nümayəndəsi. **Soldan sağa:** 1.Baxılan obyektin təsvirinin böyüdülməsi, həmçinin gözlə görünür bilinməyən hissənin ölçülməsi üçün cihaz; 5.Yunan hərfi; 7.Bəlçikali musiqi sonətkarı Adolf Saks tərəfindən ixtira edilmiş nəfəslisi musiqi aləti; 8.Uni kepek və digər yad eşyalarından təmizləmək üçün sağınaşa keçirilmiş six tordan ibaret alət; 10.Hind-Çin yarımadasında dövlət; 12.İspan rəssamlığının (qızıl esr) ən parlaq nümayəndəsi (1599-1660); 14.Ötən esrin 60-ci illərində dəniz şöhrəti qazanmış amerika əsilli Fransa mühənnisi və bəstəkarı (1938-1980); 16.«Xaç atası» filmində (1972) Don Vito Korleone obrazının canlandırılmış meşhur Amerika aktyorunun soyadı (1924-2004); 19.İnsanlar, bütövlükde cəmiyyətin reallıqlardan uzaqlaşaraq illüziyalar, fantastizalar aləməine qapılması; 20.Qədim Misir mifologiyasında özündə hirs və zülmeti birləşdirən ilan. Güneş tanrı - Ramın düşməni; 24.Mobil telefonla internete qoşulmaq üçün kart növü; 25.Avtomobil markası; 26.Hər hansı musiqi səsini şərti qrafik işarəsi; 27.Rusyanın şimal-qərbində şəhər.

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Soldan sağa: 1.Annan; 4.Katet; 6.Debitor; 8.Audit; 10.Şaman; 12.Araz; 13.Uşu; 14.Anar; 15.Haiti; 17.Frank; 20.Raymond; 21.Rebus; 22.Armud. **Yuxarıdan aşağı:** 1.Aorta; 2.Nabat; 3.Vatt; 4.Kuruş; 5.Turin; 7.Kamança; 9.Dualizm; 11.Oşa; 15.Homer; 16.Idris; 17.Flora; 18.Katod; 19.Ayna.

Vergiler Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi 5 sayılı Ərazi Vergiler İdarəsinin şöbə rəisi
MÜBARİZ HƏSƏNOVUN
vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə başsağlığı verirler.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

«Vergiler» qəzetinin kompüter mərkəzində yoldaşlıqla hazırlanmış və «Azerbaycan» nəşriyyatında çap olunmuşdur.
Tiraj: 15000

idman

Velosiped idmanı üzrə Bakı şəhər çempionatı başa çatıb

Qubada velosiped idmanı üzrə 3 mərhələdən ibarət Bakı şəhər çempionatı başa çatmışdır. Azərbaycan Velosiped idmanı Federasiyası və Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən birincilikdə velosipedçilər üç mərhələdə qüvvələrini sınamışlar.

Ümumilikdə dörd yaş kateqoriyası üzrə keçirilən yarışların ilk günü - mayın 30-da velosipedçilər

grup ötüşmələri mərhələsində güvələrini sınamışlar. Bu mərhələdə idmançılar Quba-Qusar-Yalama marşrutu üzrə hərəkət etmişlər.

Maiyin 31-də idmançılar çempionatın ikinci - dağda fərdi ötüşmə mərhələsində Qusar-Shahdag marşrutu üzrə öz yaş kateqoriyalara uyğun olaraq müxtəlif məsafələri qət etmişlər.

İyundan 1-də keçirilmiş üçüncü mərhələdə idmançılar Quba-Xudat marşrutu üzrə qrup ötüşmələrində

öz yaş kateqoriyalara uyğun olaraq müxtəlif məsafələri qət etmişlər.

Elite/U-23 və Junior (gənclər) yaş kateqoriyası üzrə çıxış etmiş velosipedçilər 93 kilometr, U-17 yaş qrupunda isə 78 kilometr məsafəni qət etmişlər.

Yarışın qaliblərino Azərbaycan Velosiped idmanı Federasiyasının və Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin diplom və qiymətlərə hədiyyələri təqdim olunmuşdur.

Gimnast qızlarımız Avropa çempionatında ikinci oldular

Maiyin 31-dən iyundan 2-dək Vyanada bədii gimnastika üzrə 29-cu Avropa çempionatı keçirilmişdir. Beş halqa ilə çıxış edən yeniyetmələrdən ibarət Azərbaycan komandası (Gülsum Səfizadə, Nilufər Niftliyeva, Səbinə Hümmətova, Aleksandra Platonova və

Emiliya Baqiyeva) iyundan 2-də final mərhələsində öz kompozisiyasını təqdim etmişdir. Yüksək peşəkarlıq və texniki hazırlıq nümayiş etdirən qızlarımız finala çıxmış 8 komanda arasında ən yaddaşalan tapşırığı yerinə yetirmişlər. Azərbaycanlı qızlar Ukrayna, Belarus və Bolqarıstan kimi ciddi rəqiblərini qabaqlayaraq, Avropa çempionatının gümüş medalını qazanmışlar.

Çempionatın bağlanmış hissəsində təşkil olunan qala konsertdə çempionatda iştirak edən ölkələrin idmançıları bədii gimnastika və balet komponentlərini özündə etibar edən musiqi kompozisiyaları ilə çıxış etmişlər. Yeniyetmələrdən ibarət Azərbaycan yığma komandasının üzvləri isə sehnəyə milli geyimdə çıxaraq, milli melodiyalarımız əsasında tərtib olunmuş «Sarı gəlin» kompozisiyasını sedaları altında rəqs etmişlər.

Mərasim Avropa Gimnastika İttifaqı bayrağının gölən il XXX Avropa çempionatına ev sahibliyi edəcək Azərbaycan nümayəndə heyətinə ötürülməsi ilə başa çatmışdır.

mozaika

Tütünün reklamına qadağa

sağlam hayatı

Dünya Səhiyyə Təşkilati (DST) bütün ölkələri siqaret reklamını qadağan etməyə çağıraraq xatırlatmışdır ki, hər il təqribən altı milyon insan siqaret çəkməyin qurbanı olur. Eksperrlər hesab edirlər ki, reklamın qadağan edilməsi böyük məkdə olan nəslə nikotin asılılığından qorumağın ən etibarlı üsuludur.

DST-nin baş direktoru Margaret Çan mayın 31-də keçirilən Ümumdünya Tütünsüz Gün ərəfəsində demişdir: «Hökumətlər tütün sonəysinin öz qurbanlarının - nikotindən asılı olan şəxslərin sıralarını genişləndirmək məqsədi ilə gənclərə vicedansızcasına manipulyasiya etməsinə son qoymağın birinci dərəcəli vəzifə saymalıdır».

Elmi tədqiqatlar təsdiq edir ki, gənclərin siqaret eksperiment aparması hallarının toxmınañ üçdə biri reklamın təsirinin, satışın və sponsorluğun stimullaşdırılmasının nöticəsidir. Siqareta aludo olanlarıñ öksəriyötündə nikotindən təhlükeli asılılıq 20 yaşından əvvəl başlayır.

Hazırda dünyamızın 83 ölkəsi tütünün reklamı-

na qadağaya qoymuşdur. Bu tədbir artıq öz bəhəsini vermişdir. Belə qadağanı tətbiq edən ölkələrdə siqaret çəkənlərin sayı orta hesabla 7% azalmışdır.

Bu yaxınlarda Türkiyədə aparılmış tədqiqat göstərməmişdir ki, tütünün reklamına, onun satışına və sponsorluğun stimullaşdırılmasına qadağaya qoymulması tütin əleyhino digər tədbirlərlə birlikdə siqareten istifadən 2008-ci ilə müqayisədə 13% azalmasına görətmişdir. Başqa sözə dek, ölkəde siqaret çəkənlərin sayı 1,2 milyon nəfər azalmışdır.

DST-nin hesablamalarına görə, 2030-cu ilə dek hər il səkkiz milyondan çox adam tütünün qurbanı olacaqdır. Tütün xərçəng, ürək-damar, diabet və xroniki respirator kimi yolu xucu olmayan xəstəliklərin inkişafının osas risk amillərindən sayılır. DST-nin tütün əleyhino mübarizəyə dair Çərçivə Konvensiyası 2003-cü ilə qəbul edilmişdir. Hazırda 176 ölkə bu konvensiyanın üzvüdür. Dünya əhalisinin 88%-i həmin ölkələrin ərazisində yaşayır.

Meteoritlərdən bəzək əşyaları

arasdırma

Böyük Britaniya alımlarının son tədqiqatları göstərmişdir ki, qədim misirli lədəmirin əridilməsi barədə ilk məlumatlar yaranandan min il əvvəl metallarla işləməyi bacarırmışlar.

Arxeoloqlar 1911-ci ildə Gerzey mədəniyyəti dövründə aid qəbiristanda boru şəkilli metaldan hazırlanmış doqquz muncuq dənəsi tapmışlar. Qəbiristanı eramızdan əvvəl 3300-cü illərə aididir. Ona görə də bu artefaktlar qədim Misir sahələri tərəfindən metaldan hazırlanmış ən qədim məmələtlərdir.

1980-ci illerde ekspertlər elan etmişlər ki, həmin tapıntı torpaq metallarının əridilməsi üçün daha əvvəl cəhdələr göstərilmesinə dələlət edir.

Milton-Kinsdəki Açıq Universitetin əməkdaşı Dayan Conson bu materialın daqiq mənşəyini müyyən etmək üçün Mançester muzeyində saxlanan muncuqlardan birini tədqiq etmişdir. O, elektron mikroskopiya və kompüter tomoqrafiyası metodlarından istifadə etmiş, nöticədə məlum olmuşdur ki, muncuğun tərkibində nikelin miqdarı çox yüksək - təxminən 30%-dir. Bu, materialın meteorit mənşəli olmasına dəlalet edir.

Alimlər bu nöticəni tekrar yoxlaysaraq müyyən etmişlər ki, metalin daqiq həndəsi forması yalnız domir-nikel tərkibli meteoritlər üçün səciyyəvidir. Metal lövhələr üzərində bu cür düzgün həndəsi formalar asteroidlərin çox ləng soyuması nöticəsində yaranmışdır.

Mançester muzeyinin misirşunas əməkdaşı Kempbell Trays demişdir ki, yazı icad edilənə qədər yaşamış qədim misirli lədəmirin dini təsəvvürləri haqqında heç bir mətbər məlumat yoxdur. Lakin ilk fironlar yaranan dövrde belə hesab edirdilər ki, allahların sümkülləri dəmirdən düzəlmüşdir. Çox ehtimal ki, meteoritlərin yere düşməsi bu təsəvvürləri təsdiqləyirdi.

Conson bildirmişdir ki, tədqiqatları davam etdirməyə icazə alan kimi, qədim Misirə bağlı başqa artefaktları öyrənməklə məşğul olacaqdır.

Sürgün

özümüzü tanıyaq

Tariximizin düyün düşməş nəhs nötəsi olan erməni məsəlesi oludur. Dərin və mürəkkəb tarixi və siyasi gerçəkliliklər dayanır. XIX əsrin lap başlanğıcından Rusiya imperiyasının Azərbaycan ərazilərini işgal etməsindən dərhal sonra sistemli antiTürk, antiAzerbaycan siyaseti reallaşdırılmışdır: ermənilər kütlövi şokolda İrəvan Azərbaycan köçürürlər burada məskunlaşdırıldı. Həmin proses sovet rejimi dövründə daha amansızlıqla davam etdirildi. Bu məkrli oyunun ən faciəvi məqamlarından biri isə SSRİ hökumətinin qərarı ilə 1948-50-ci illerde Azərbaycan əhalisinin öz tarixi yurd-yuvasından zorla sürgün edilmişdir. O vaxt SSRİ rəhbəri I.V.Stalinin imzaladığı sənəddə həmin sürgünün motivi kimi xəriçdən Ermənistana köçürürlər ermənilərin azərbaycanlıların evlərində yerləşdirilməsi gedirdi. Həmin qərarla «xarici ermənilərin» yerləşdirilməsi üçün 100 min insan minlər boyu yaşadığını torpağından, evindən-ocağından didiğin salındı.

1947-ci ildə qəbul edilmiş qərarın mətni belədir:

«SSRİ Nazirlər Soveti

Qərar № 4083

23 dekabr 1947-ci il Moskva, Kreml
Kolxoçuların və digər Azərbaycan əhalisinin Ermənistən SSR-dən Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülməsi barədə

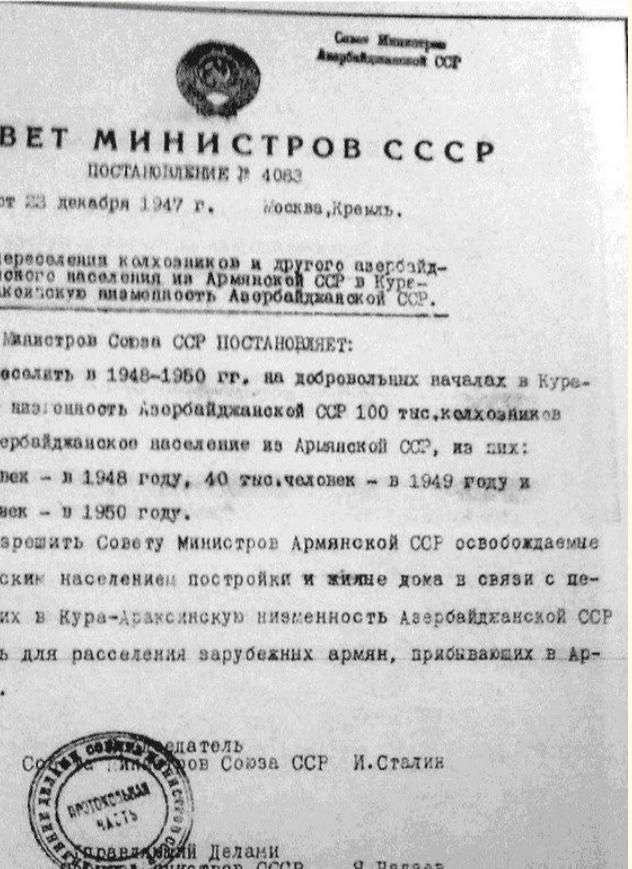
SSR İttifaqının Nazirlər Kabinetin qərara alır:

100 min kolxoç və digər Azərbaycan əhalisinin Kür-Araz ovalığına köçürülməsi ilə əlavə olaraq azərbaycanlı əhalinin boşaldığı təkilişlərin və yaşayış evlərinin Ermənistən SSR-e gəlməş xərisi ermənilərin yerləşdirilməsi üçün istifadə etsin.

SSR İttifaqının Nazirlər Sovetinin sədri I.Stalin,

SSR İttifaqının Nazirlər Sovetin işlər idarəesinin rəhbəri Y.Çədayev»

Əziz oxucular!

Bu sənədi çap etməkdə əsas məqsədimiz budur ki, onu hər birimiz oxuyub öz tarixi keçmişimiz üzərinə duman pordosunu, aza da olsa, aralayaq.

Bu sənədin qəzeti mənim səhifələrinə gotirilməsi nə məni təhrif edən daha bir maraqlı məqam da olur. Sənədin şəklini qəzətdən əvvəl Facebookda yayıb, şəbəkə dostlarımdan xahiş etmişim ki, paylaşın. Qəribə ve mənim üçün gözənləməz bir nöticə alındı: dərin tarixi faciələrimizden birini əsdi - dərin tarixi faciələrimizden birini əsdi etdirən bənəndə, əsəsən, orta və yaşı nümayəndələri reaksiya verdilər. Əksəriyyəti ali məktəb tələbələri olan gənclərdənə (mənim Facebookdakı dostlar şəbəkə, əsəsən, tələbələrim təşkil edir) ciddi bir reaksiya gəlmədi. Mən, dəvətli möqam da olmadım. Görünür, tarixi həqiqətlərimizin düzgün dərk olunması, gənclərimizi ruhunda keçmişimizə daha həssas münasibət formalasdırılması üçün daha çox iş görməliyik.

Məti OSMANOĞLU

Müdirlikə deyib ki...

«Milyon axtaran onu çox nadir hallarda tapır, axtarmayan isə heç vaxt tapmır».

Onore de Balzak (1799-1850)

